

ХРОНІКА ПОДІЙ

ЗВІТ про проведення науково-практичної конференції з міжнародною участю «Ендокринна патологія у віковому аспекті» 23-24 листопада 2017 року

23–24 листопада 2017 року згідно з державним Реєстром з'їздів, конгресів, симпозіумів та науково-практичних конференцій на 2017 рік ДУ «Інститут проблем ендокринної патології ім. В. Я. Данилевського НАМН України» сумісно з ДУ «Інститут охорони здоров'я дітей та підлітків НАМН України», Харківською медичною академією післядипломної освіти МОЗ України та Харківським національним медичним університетом МОЗ України проведена п'ятнадцята науково-практична конференція з міжнародною участю «Ендокринна патологія у віковому аспекті».

У роботі конференції взяли участь 398 делегатів — представники 16 областей України, м. Києва, Грузії.

Із привітанням до учасників конференції звернулися директор ДУ «ІПЕП НАМНУ» чл.-кор. НАМН України, проф. Ю. І. Караченцев; заступник директора з наукової роботи ДУ «Інститут проблем ендокринної патології ім. В. Я. Данилевського НАМН України» проф. Н. О. Кравчун; д. мед. н., заступник директора з наукової роботи ДУ «ІОЗДП НАМН України» О. А. Будрейко; проректор з наукової роботи Харківського національного медичного університету МОЗ України проф. В. В. М'ясоєдов; головний спеціаліст Управління охорони

здоров'я Харківської облдержадміністрації О. Л. Іванова; директор Департаменту охорони здоров'я Харківської міської ради Ю. В. Сороколат.

В їх виступах наголошувалося на важливості проведення конференцій подібного формату, що перш за все обумовлено особливостями розвитку та перебігу ендокринних захворювань у різних вікових періодах. У ході таких конференцій науковці та лікарі практичної ланки охорони здоров'я мають можливість ознайомитися з результатами досліджень, досвідом провідних ендокринологів. Зазначене сприятиме як спадкоємності у моніторингу хворих із ендокринною патологією при переході їх з однієї до наступної вікової групи, так і взагалі удосконаленню надання спеціалізованої медичної допомоги.

Програму конференції склали 34 доповіді, у т. ч. 20 — з проблем діабетології, 2 — тиреоїдології, 5 — репродуктології, 1 — ожиріння, з інших питань — 6.

З урахуванням значної поширеності цукрового діабету традиційно більшість доповідей була присвячена сучасним подходам до лікування саме цього захворювання та його ускладнень.

Робочу частину конференції відкрила доповідь проф. В. І. Паньківа (Київ), який

на підставі проведеного аналізу стадійності прогресування цукрового діабету 2 типу обґрунтував доцільність використання метформіну (Метамін SR), *гліметіриду* (Глимакс) у лікуванні даного типу захворювання та підтвердив переваги комбінованої терапії із застосуванням зазначених лікарських засобів.

На переваги призначення ранньої комбінованої терапії цукрового діабету 2 типу звернула увагу учасників конференції також проф. Н. О. Кравчун (Харків), яка переконливо довела ефективність поєднаного застосування пероральних цукрознижуючих препаратів з різними механізмами дії, таких як *дапагліфлозин та метформін XR*, в режимі стартового лікування.

Питання кардіометаболічної безпеки цукрознижуючої терапії були розглянуті у доповіді к. мед. н. І. І. Смирнова (Харків). На підставі аналізу результатів міжнародних широкомасштабних досліджень та даних клінічної практики доповідачем зазначено що застосування інгібіторів натрій залежних котранспортерів глюкози-2 (НЗКТГ-2), зокрема *дапагліфлозину*, у лікуванні хворих на цукровий діабет 2 типу порівняно з іншими пероральними цукрознижуючими засобами пов'язано з більш низьким ризиком серцево-судинних захворювань.

Серед хронічних діабетичних ускладнень діабетична хвороба нирок вважається одним з найскладніших за важкістю та прогресуванням. Проблемі фармакотерапії діабетичної нефропатії з урахуванням стадійності її розвитку приділив увагу у своєму виступі проф. Д. Д. Іванов (Київ). Учасникам конференції були представлені схеми лікування діабетичної хвороби нирок з аналізом механізму дії та оцінкою ефективності того чи іншого лікарського засобу.

Питанню ураження нирок та розвитку порушень пуринового обміну при цукровому діабеті присвятила свою доповідь к. мед. н., доц. С. В. Кушніренко (Київ). Доповідач докладно розглянула клінічні прояви гіперурикемії та ознайомила слухачів з сучасними підходами до профілактики та лікування порушень пуринового обміну.

Про нові шляхи до корекції метаболічних порушень у хворих на цукровий діабет 2 типу та ожиріння із застосуванням продуктів функціонального харчування доповіла д. мед. н. Т. М. Тихонова (Харків). Присутнім були представлені результати клінічного дослідження щодо використання чорничної пасти LIQberry у цієї когорти хворих та обґрунтована доцільність вживання даного продукту функціонального харчування в комплексній терапії у якості коригуючого та профілактичного засобу.

Велику зацікавленість учасників конференції викликала доповідь проф. Н. О. Кравчун (Харків). Доповідач визначила основні принципи лікування цукрового діабету 2 типу, які включають модифікацію способу життя за допомогою організації раціонального харчування та фізичних навантажень, навчання пацієнтів, досягнення мети лікування адекватною цукрознижуючою фармакотерапією, мультифакторний підхід щодо контролю факторів ризику, а також своєчасне лікування хронічних діабетичних ускладнень та супутніх захворювань. Проф. Н. О. Кравчун підкреслила переваги препарату Діабетон MR у досягненні оптимального метаболічного контролю та звернула увагу присутніх на *нефропротекторний ефект* цього лікарського засобу.

Попри широкий на даний час вибір інсулінів, поява нових препаратів цієї групи завжди привертає увагу лікарів. З досвідом застосування інсуліну деглюдек поділився з присутніми к. мед. н., доц. Є. Н. Марцинік.

Метаболічним наслідком D-дефіциту присвятила свою доповідь проф. Ю. І. Комісаренко. За її твердженням, недавні дослідження стали підставою щодо нових поглядів на фізіологічну роль вітаміну D з можливим змінням способу оцінки його рівня у майбутньому.

Прийнята нещодавно медична реформа безпосередньо стосується забезпечення хворих лікарськими засобами, у тому числі цукрознижуючими. Про перші результати програми «Доступні ліки» ознайомив учасників конференції П. Ю. Лукашевич (Київ). Серед позитивних змін доповідач відзна-

чив ріст відповідальності пацієнта, а також активну участь та зворотний зв'язок з боку лікарів.

У рамках конференції був проведений сателітний симпозіум компанії Альпен-Фарма «Шляхи корекції коморбідної патології у пацієнтів, хворих на цукровий діабет 2 типу».

Когнітивні порушення у хворих на цукровий діабет 2 типу розглянула у своєму виступі проф. О. Г. Морозова (Харків) та, відповідно до стадійності клінічних проявів та основних патогенетичних чинників розвитку зазначеної патології, обґрунтувала доцільність застосування препарату «Тебокан». Цей препарат зі сприятливим профілем безпеки і доведеною ефективністю визнаний на сьогодні стандартом лікування та профілактики когнітивних розладів та деменції.

Сучасне розуміння біології метаболічного синдрому та нейропатії, а також патогенетичне обґрунтування включення до терапії діабетичних полінейропатій α -ліпоевої (тіоктової) кислоти було надано у доповіді проф. В. В. Полторак (Харків). Доповідач наголосила, що у патогенезі периферичних нейропатій α -ліпоева кислота має такі точки прикладання, як підвищення утилізації глюкози нервовою тканиною; зменшення вираженості оксидативного стресу, покращення ендоневрального кровообігу та інші.

Клінічні прояви діабетичної нейропатії та питання фармакотерапії цього ускладнення цукрового діабету знайшли своє відображення у виступі к. мед. н. К. В. Місюри (Харків). За твердженням доповідача, у лікування діабетичної нейропатії обов'язково слід включати препарати, що містять вітаміни групи В, зокрема «Нейромакс».

Про гастроінтестинальні прояви при цукровому діабеті та медикаментозну корекцію зазначених порушень із використанням похідних урсодезоксихолевої кислоти розповіла у своїй доповіді проф. О. А. Гончарова (Харків).

Високий ризик розвитку серцево-судинної патології та судинних катастроф у хворих на цукровий діабет обґрунтовує необхідність призначення цій когорті пацієнтів, окрім цукрознижуючих засобів,

гіпотензивних препаратів, сатинів, гепатопротекторів. Даному питанню присвятила свій виступ к. мед. н. Ж. С. Співак (Суми). Внаслідок вищесказаного проблема лікування коморбідної патології у хворих на цукровий діабет безпосередньо пов'язана з ризиком поліпрагмазії. Шляхи щодо запобігання подібній ситуації із застосуванням фітопрепаратів комплексної дії окреслила у своїй доповіді к. мед. н., доц. Л. Г. Полозова (Харків).

З деякими аспектами інфузійної терапії гострих та хронічних ускладнень цукрового діабету ознайомила учасників конференції к. мед. н., доц. І. М. Кондрацька (Київ). Надані доповідачем рекомендації щодо використання препарату Ксилат за розвитку діабетичного кетоацидозу, а також препаратів Тівортін та Латрен у корекції мікроциркуляторних порушень ґрунтувалися на результатах власних спостережень.

Самір Ажмі (Львів) у своїй доповіді відзначив вплив омега-3 поліненасичених жирних кислот, статинів та їх комбінації на показники ліпідного спектра крові у хворих на цукровий діабет 2 типу з кардіоваскулярною автономною нейропатією.

На теперішній час остеопороз та діабет визнані одними з найпоширеніших хвороб людини. Так, у доповіді Х. М. Щубелка (Ужгород) переконливо було доведено необхідність моніторингу стану кісткової тканини у хворих на цукровий діабет з метою раннього виявлення остеопорозу та своєчасного призначення відповідного лікування.

Дані дослідження щодо ролі ендотеліального фактора росту в процесі фолікулогенезу у хворих на синдром полікістозних яєчників представила у своєму виступі к. мед. н. Т. Л. Архипкіна (Харків). За переконанням доповідача, отримані результати свідчать про формування у пацієнок з синдромом полікістозних яєчників зсувів ангиогенезу та дисфункції ендотелію, що вказує на необхідність розробки нових напрямків в терапії даної патології.

Проблемні питання ендокринних захворювань у дітей і підлітків були темами виступів вчених із ДУ «ІОЗДП».

Воєнні конфлікти і вимушена міграція відносяться до проблем, які сприяють

розвитку порушень на рівні психосоматичного, психологічного здоров'я, погіршують соціальну адаптацію та якість життя. Військовий конфлікт на Сході України став потужним поштовхом до розвитку стрес-індукованих станів не тільки у військово-вслужбовців, але і в мирного населення, у тому числі у дітей.

Детальному аналізу структури ендокринної патології у дітей, що постраждали внаслідок збройного конфлікту, присвятила свою доповідь к. мед. н. Т. П. Костенко (Харків).

Питання загальностимулюючої терапії у юних пацієнток з гіпоменструальний синдромом та її ефективність, що залежить як від клінічних ознак, так і від гормонального статусу хворих, обговорювалися у виступі к. мед. н. Н. О. Удовікової (Харків).

Витоки метаболічного синдрому у дітей та підлітків, його наслідки, а також необхідність своєчасного медикаментозного втручання розглянула проф. О. М. Ковальова (Харків).

Стабільність хімічного складу організму є одним з найважливіших і обов'язкових умов його нормального функціонування. Відповідно, відхилення у мікроелементному статусі може призводити до погіршення соматичного та психічного здоров'я, порушення сомато-статевого розвитку та зниження репродуктивного потенціалу. Саме тому вивчення впливу хімічних речовин на репродуктивне здоров'я є актуальним напрямком сучасної ендокринології. З результатами дослідження щодо визначення дефіциту цинку у формуванні порушень фізичного та статевого розвитку у підлітків ознайомила учасників конференції д. мед. н. С. І. Турчіна (Харків).

На особливості ураження периферичної нервової системи у дітей та підлітків, хворих на цукровий діабет 1 типу, звернув увагу присутніх к. мед. н. Д. А. Мітельов. Доповідач відзначив необхідність як ранньої діагностики неврологічних ускладнень з проведенням скринінгу вже через рік після маніфестації захворювання, так і інформування пацієнтів та їх батьків про можливі прояви патології нервової системи при цукровому діабеті.

На значення регулярного моніторингу глікемії у досягненні оптимального метаболічного контролю у дітей з цукровим діабетом вказала у своїй доповіді д. мед. н. О. А. Будрейко (Харків). Підтвердила необхідність проведення самоконтролю з метою зниження варіабельності показників глікемії та надала основні принципи санаторно-курортного лікування дітей, хворих на цукровий діабет, к. мед. н. С. О. Чумак (Харків).

Низка доповідей стосувалася проблем нейроендокринології.

З результатами проведеного дослідження щодо ролі мелатоніну в регуляції ліпідного обміну у хворих на акромегалію ознайомила учасників конференції проф. О. О. Хижняк (Харків).

Н. Д. Бостоганашвілі (Тбілісі, Грузія) та Н. М. Чхеїдзе (Тбілісі, Грузія) представили клінічні випадки акромегалії в поєднанні з гіперпролактинемією у пацієнта молодого віку та ектопічного АКТГ-синдрому у підлітковому віці.

Сучасні підходи до медикаментозного лікування тиреотоксичної офтальмопатії з урахуванням особливостей імуногенезу і механізмів розвитку цього ускладнення дифузного токсичного зобу висвітлила у своїй доповіді проф. О. А. Гончарова (Харків).

Досвідом лікування неонкологічної патології щитоподібної залози радіоїодом поділилася к. мед. н. Н. І. Луховицька (Харків). За твердженням доповідача, радіоїодотерапія вісцеропатичних рецидивних форм тиреотоксикозу — золотий стандарт сучасної радіології, а супровідна терапія дозволяє уникнути розвитку ускладнень при проведенні даного методу лікування

Репродуктивний спектр гормональних досліджень в ендокринології, зокрема у верифікації гіперандрогенії у жінок, розглянула у своєму виступі к. мед. н., доц. А. О. Черняєва.

У доповіді проф. В. О. Бондаренко (Харків) були представлені результати визначення рівнів статевих гормонів у безплідних чоловіків із надлишком маси тіла за наявності та відсутності латентної дисфункції печінки. На підставі отриманих

даних дослідники зробили висновок, що поєднання ожиріння або надлишку маси тіла з латентною патологією печінки сприяє посиленню утворення естрадіолу у чоловіків з безпліддям.

За матеріалами конференції видано збірник тез.

Учасники конференції мали можливість ознайомитись із виставкою фармацевтичних фірм та друкованою науковою продукцією співробітників ДУ «ІПЕП НАМН України» та ДУ «ІОЗДП НАМН України».

Конференція завершилась підведенням підсумків роботи та прийняттям резолюції.

Заст. директора з науково-організаційної роботи
к. мед. н., доцент

Д. мед. н., с. н. с. відділення вікової ендокринології

О. В. Козаков

Т. М. Тихонова